

Vejledning om tilskud til projekter fra den nationale FLAG-pulje

November 2023

Indhold

1.	Indledning	4
2.	Hvilke projekter kan få tilskud?	5
2.1.	Etablering og udvikling af mikrovirksomheder og små virksomheder	5
2.2.	Erhvervssamarbejde	5
2.3.	Fremme af en forskelligartet maritim økonomi	6
2.4.	Innovation.....	6
3.	Hvem kan søge støtte?	6
4.	Hvor meget kan du søge i tilskud?	6
4.1.	Tilskudsprocenten	6
4.2.	Finansiering af dit projekt med tilskud fra andre offentlige tilskudsordninger	7
4.3.	EU's statsstøttere regler fastsætter det maksimale beløb, som du kan få i tilskud	7
5.	Hvilke udgifter kan du få tilskud til?	7
5.1.	Kun tilskud til udgifter i projektperioden	7
5.2.	Udgifter, du kan søge tilskud til.....	8
5.3.	Udgifter til løn.....	8
5.4.	Tilskud til publikationer	9
5.5.	Udgifter, som ikke kan støttes.....	9
6.	Dit tilskud kan være statsstøtte.....	10
6.1.	Du skal udfylde en erklæring om de minimis-støtte	11
6.2.	Hvor meget kan du få i tilskud som de minimis-støtte?.....	11
6.3.	Hvis dit projekt vedrører primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter	11
6.4.	Hvis dit projekt ikke vedrører primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter	12
7.	Hvordan ansøger du om tilskud fra puljen?	12
8.	Sådan behandles din ansøgning om tilskud	13
8.1.	FLAG'ens behandling af din ansøgning.....	13
8.2.	Din ansøgning behandles hos Plan- og Landdistriktsstyrelsen.....	14
9.	Projektperioden.....	14
10.	Ændringer i projektet	15
11.	Afrapportering og slutudbetaling af tilskuddet.....	16
11.1.	Krav til det samlede, afsluttende projektrejskab	16
11.2.	Krav til evaluering	17
11.3.	Dokumentation for, at projektet er gennemført.....	17
12.	Tilbagebetaling af udbetalt tilskud	17

13.	Vi kan besøge dit projekt.....	17
14.	Krav efter dit projekt er gennemført.....	18
15.	Offentliggørelse af projekter, som har fået tilskud fra den nationale FLAG-pulje.....	18
16.	Yderligere oplysninger.....	18
Bilag 1	Kriterier for FLAG'ernes vurdering af projektansøgninger.....	19

1. Indledning

Med den politiske aftale om Hav-, Fiskeri- og Akvakulturprogrammet 2021-2023 er det besluttet at oprette en national FLAG-pulje i årene 2021-2023. Puljen er på 16 mio. kr. om året. Ca. 80 % af det årlige beløb skal uddeles til projekter i udpegede fiskeriområder. De sidste ca. 20 % af beløbet dækker driften af de 10 lokale aktionsgrupper, som bl.a. indstiller projekter til tilskud hos Plan- og Landdistriktsstyrelsen (tidligere Bolig- og Planstyrelsen).

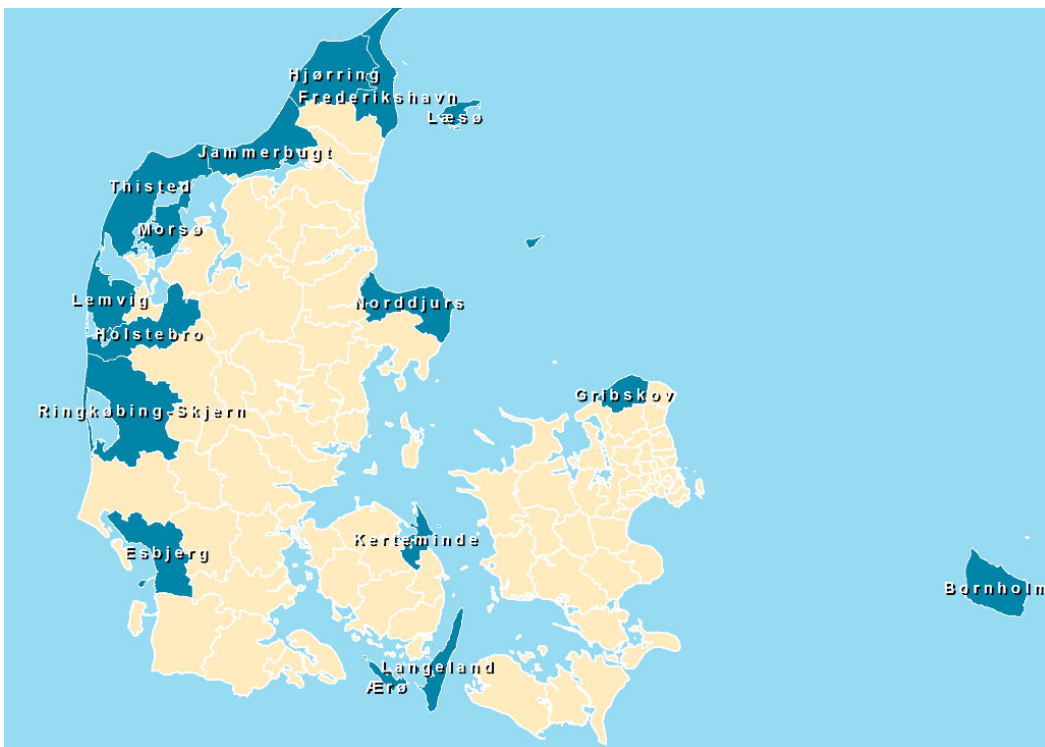
Denne vejledning beskriver den nationale FLAG-puljes formål, hvilke projekter puljen kan støtte, hvordan du søger puljen, og hvordan din ansøgning bliver vurderet.

Du kan også læse mere om reglerne om FLAG-puljen i bekendtgørelsen om tilskud fra den nationale FLAG-pulje [her](#).

Det overordnede formål med den nationale FLAG-pulje er at støtte projekter, som bidrager til vækst og beskæftigelse i de særligt udpegede fiskeriområder i Danmark.

Det betyder, at et projekt kun kan komme i betragtning til tilskud fra den nationale FLAG-pulje, hvis projektet skal gennemføres i et udpeget fiskeriområde, eller kommer et udpeget område til gode.

På kortet nedenfor kan du se de udpegede FLAG-områder.

Kort over de områder af Danmark, den nationale FLAG-pulje dækker.

Ansøgning om tilskud fra den nationale FLAG-pulje sker via de lokale aktionsgrupper (FLAG'er) i de 10 udpegede fiskeriområder. FLAG'erne vurderer, om ansøgninger om projekter i hvert deres område skal indstilles til tilsagn om tilskud hos Plan- og Landdistriktsstyrelsen. Det er Plan- og Landdistriktsstyrelsen, som træffer den endelige afgørelse om, hvorvidt et projekt kan modtage støtte fra puljen.

Da FLAG'erne indstiller projekter til tilskud, bør du kontakte FLAG'en i dit område, allerede inden du søger om tilskud. FLAG'erne kan bl.a. hjælpe dig med vejledning om, hvordan du udfylder ansøgningsskemaet, puljens støttemuligheder, og hvordan du skal afrapportere til Plan- og Landdistriktsstyrelsen, når dit projekt er afsluttet.

Du kan finde kontaktoplysningerne til FLAG'en i dit område på hjemmesiden www.livogland.dk.

Der vil som udgangspunktet være to årlige ansøgningsrunder, én i foråret og én i efteråret. På hjemmesiden livogland.dk vil ansøgningsrunderne blive offentliggjort, inden de åbner.

2. Hvilke projekter kan få tilskud?

Der kan gives tilsagn om tilskud til projekter, der har til formål at fremme job- og vækstskabende erhvervsudvikling inden for følgende temaer:

- 1) Etablering og udvikling af mikrovirksomheder og små virksomheder
- 2) Erhvervssamarbejde
- 3) Innovation
- 4) Fremme af en forskelligartet maritim økonomi

2.1. Etablering og udvikling af mikrovirksomheder og små virksomheder

Du kan søge tilskud til at etablere eller udvikle din virksomhed, hvis din virksomhed kan betragtes som en mikrovirksomhed eller lille virksomhed. Det vil sige, at din virksomhed skal have færre end 50 ansatte, og enten en årlig omsætning på højst ca. 74 mio. kr. (10 mio. euro) eller en årlig samlet balance på højst 319 mio. kr. (43 mio. euro.).

Dit projekt skal medvirke til at styrke beskæftigelsen i dit lokalområde. Det kan fx ske, hvis dit projekt bidrager til at bevare eksisterende arbejdspladser, afhjælper sæsonmæssige udsving i beskæftigelsen eller udvikler et nyt erhverv i dit område.

Når du søger om tilskud til at etablere eller udvikle din mikrovirksomhed eller lille virksomhed, skal du huske at vedhæfte en forretningsplan for din virksomhed. På www.Virksomhedsguiden.dk kan du finde nyttig viden og værktøjer om bl.a. indholdet i en forretningsplan.

2.2. Erhvervssamarbejde

Projekter om erhvervssamarbejde kan fx have til formål at udbrede kendskabet til erhvervsvirksomheder i et lokalområde. Erhvervssamarbejde kan bl.a. indebære markedsføring af virksomheder, netværksaktiviteter, workshops, offentlige arrangementer mv.

Samarbejdsprojekter skal som minimum indebære et samarbejde mellem to aktører. Det kan både være samarbejde mellem flere virksomheder og et samarbejde mellem offentlige og private aktører.

Når du søger om tilskud til et erhvervssamarbejde, skal du huske at vedhæfte en aftale eller lignende om samarbejdet. Du kan også blive bedt om at indsende anden dokumentation for samarbejdet.

2.3. Fremme af en forskelligartet maritim økonomi

Projekter, som har til formål at fremme forskelligartet maritim økonomi, kan fx være projekter, som udnytter eller udvikler den maritime kulturarv i lokalområdet. Både aktiviteter uden for og visse aktiviteter inden for fiskeri- og akvakultursektorerne kan komme i betragtning. Dog gælder der særlige regler om statsstøtte for fiskeri- og akvakultursektorerne, som begrænser de aktiviteter, der kan støttes.

Den nationale FLAG-pulje kan fx støtte:

- Forvandling af fysiske rammer, der tidligere har været anvendt i fiskerierhvervsøjemed til noget andet, fx ombygning af fiskefiletfabrik til fiskeauktionshus.
- Udnyttelse af en gammel fiskekutter til museum.
- Energioptimering i lystbådehavne.
- Faciliteter i havnemiljøer, fx bad, toilet og parkeringsplads for autocampere.

I kapitel 5, afsnit 5.5 og kapitel 6 kan du læse mere om, hvornår projekter om fisk og akvakultur kan støttes af den nationale FLAG-pulje.

2.4. Innovation

Et projekt er innovativt, hvis det har til formål at anvende ny viden eller kendt viden på nye måder.

Du kan dog ikke søge om tilskud til forsøgsfiskeri. Du kan læse mere om forsøgsfiskeri i afsnit 5.4.

3. Hvem kan søge støtte?

Der kan ydes tilskud til:

- **Små virksomheder og mikrovirksomheder.** Det vil sige virksomheder, som har færre end 50 ansatte, og hvor enten den årlige omsætning ikke overstiger ca. 74 mio. kr. (10 mio. euro), eller den årlige samlede balance ikke overstiger (319 mio. kr.) 43 mio. euro.
- **Foreninger.** Både erhvervsdrivende og ikke-erhvervsdrivende foreninger, herunder lokale aktionsgrupper kan søge om tilskud.
- **Offentlige myndigheder,** fx kommuner. Offentlige myndigheder kan dog ikke få tilskud til projekter, som vedrører opgaver, offentlige myndigheder normalt varetager.
- **Institutioner,** herunder selvejende institutioner som fx fonde.

4. Hvor meget kan du søge i tilskud?

Følgende tre forhold vil afgøre, hvor meget du kan få i tilskud til dit projekt:

1. Tilskudsprocenten
2. Anden finansiering af dit projekt
3. EU's statsstøtteregler

4.1. Tilskudsprocenten

Du kan højst søge om et tilskud fra den nationale FLAG-pulje, som svarer til 50 % af dine udgifter i projektet. Du skal dog mindst søge om tilskud på 50.000 kr.

Hvis dit projekt vedrører et lokalt erhvervssamarbejde, kan du dog få tilskud fra den nationale FLAG-pulje, som svarer til 75 % af de samlede udgifter i projektet. Du kan læse mere om lokale erhvervssamarbejder i kapitel 2. Hvis dit projekt vedrører et lokalt erhvervssamarbejde, skal du som minimum søge om tilskud på 50.000 kr.

4.2. Finansiering af dit projekt med tilskud fra andre offentlige tilskudsordninger

Da den nationale FLAG-pulje ikke kan støtte et projekt med 100 % tilskud, betyder det, at du også skal sikre en anden finansiering af dit projekt. Det kan fx være egen finansiering, lån eller tilskud fra andre nationale puljer, private fonde eller EU-ordninger.

Hvis du søger tilskud fra andre offentlige myndigheder eller tilskudsordninger, må det samlede offentlige tilskud til dit projekt på tværs af de offentlige tilskud maksimalt udgøre 100 % af udgifterne til projektet.

Hvis det viser sig, at projektet er overfinansieret af offentlige midler, vil dit tilskud fra den nationale FLAG-pulje blive nedsat, så det samlede offentlige tilskud udgør 100 %. Det kan også betyde, at du skal tilbagebetale allerede udbetalt tilskud fra den nationale FLAG-pulje.

4.3. EU's statsstøtteregler fastsætter det maksimale beløb, som du kan få i tilskud

I de fleste tilfælde vil støtte til et projekt fra den nationale FLAG-pulje være omfattet af EU's regler om statsstøtte og de minimis-støtte. Det betyder, at EU's regler om de minimis-støtte vil afgøre det maksimale tilskud, du kan modtage til dit projekt. Du kan læse mere om de minimis-støtte i kapitel 6.

Det er FLAG'en i det område, hvor projektet skal gennemføres, som beslutter, om en ansøgning om tilskud til et projekt skal indstilles til Plan- og Landdistriktsstyrelsen til tilsagn om tilskud. Hvis et projekt indstilles til tilskud, beslutter FLAG'en også, hvor meget projektet maksimalt kan få i støtte fra den nationale FLAG-pulje. Du kan derfor ikke være sikker på at modtage det tilskud, du søger til dit projekt. I kapitel 8 kan du læse mere om, hvordan din ansøgning behandles af FLAG'en og Plan- og Landdistriktsstyrelsen.

5. Hvilke udgifter kan du få tilskud til?

Du kan søge om tilskud til udgifter, der er direkte relateret til dit projekt, og som er nødvendige for at gennemføre projektet.

Alle udgifter skal opgøres netto. Det vil sige efter fradrag af eventuel rabat, bonus, indtægt ved salg af tilskudsfinansierede materialer, udstyr eller andre aktiviteter.

Du skal i budgettet for projektet udvise økonomisk sparsommelighed og tilstræbe at opnå de bedst mulige priser på udgifter i projektet, herunder i relevant omfang indhente flere tilbud i overensstemmelse med tilbudslovens regler. Det betyder fx, at bygge- og anlægsopgaver på mindst 300.000 kr. som minimum skal i budrunde med underhåndsbud.

5.1. Kun tilskud til udgifter i projektperioden

Du kan kun få tilskud til udgifter, der er afholdt i den projektperiode, som er godkendt af Plan- og Landdistriktsstyrelsen. En udgift er afholdt, når du har bestilt varen eller ydelsen, har modtaget fakturaen for udgiften og varen er leveret eller arbejdet er udført.

Du kan læse mere om, hvordan projektperioden for dit projekt kan fastsættes i kapitel 9.

5.2. Udgifter, du kan søge tilskud til

Nedenfor er oplistet de typer af udgifter, du kan søge tilskud til.

Du skal være opmærksom på, at du kun kan få udbetalt tilskud til en udgift, hvis du også har søgt om tilskud til den. Det vil sige, at du fx ikke kan få udbetalt tilskud til løn til en ansat medarbejder, hvis du ikke har oplyst i ansøgningsskemaet, at du søger om tilskud til løn.

I ansøgningen om tilskud skal du angive et budget for projektet, som indeholder alle de udgifter, du vil søge om tilskud til. Du må ikke skønsomt fordele udgifter mellem forskellige udgiftsposter. Dog kan du angive løn med et overhead. Se mere i afsnit 5.3 nedenfor.

Du har mulighed for at søge om en ændring af dit projekt, hvis du i løbet af projektperioden vil søge tilskud til nye aktiviteter. Du kan læse mere om, hvordan du søger om en ændring af projektet i kapitel 10.

Du kan søge tilskud til følgende typer udgifter:

- 1) Køb af materialer, inventar og udstyr.
- 2) Immaterielle investeringer, herunder erhvervelse eller udvikling af computersoftware og erhvervelse af patentrettigheder, licenser, ophavsret eller varemærker.
- 3) Opførelse af bygninger eller forbedring af bygninger og fast ejendom.
- 4) Leje af maskiner og udstyr, som kun skal anvendes i projektperioden.
- 5) Udgifter til eksterne konsulenter, herunder honorarer til arkitekter, ingeniører, projektledelse mv. Dog kan en med tilknytning til din virksomhed, forening eller institution ikke være ekstern konsulent i projektet.
- 6) Udgifter vedrørende forberedelse og fremme af erhvervssamarbejde.
- 7) Løn for en arbejdsindsats i projektet. Hvis lønudgiften ikke kan dokumenteres, kan lønudgiften maksimalt fastsættes til 250 kr. i timen. Du kan læse mere om løn til ansatte i afsnit 5.3 nedenfor.
- 8) Rejseudgifter, der er billigst muligt, herunder kørselsgodtgørelse i henhold til statens laveste takst på tidspunktet for kørslen til tilsagnshaver og dennes medarbejdere.
- 9) Testaktiviteter m.v., der ligger forud for udviklingsaktiviteterne.
- 10) Udviklingsomkostninger.
- 11) Moms, som oppebæres endeligt af projektholder.
- 12) Udgifter forbundet med etablering eller udvikling af mikrovirksomheder og små virksomheder.
- 13) Andre omkostninger, som er af væsentlig betydning for gennemførelsen af projektet.

5.3. Udgifter til løn

Du kan få løn til medarbejdere, som er ansat i projektet.

Du skal beregne udgiften til løn til en medarbejder som medarbejderens faktiske timeløn ganget med det antal timer, den aflønnede medarbejder har anvendt på projektet.

Timelønnen er medarbejderens bruttoårs løn delt med ét årsværk.

Et **årsværk** svarer til 1720 timer. Hvis en medarbejder er ansat mindre end 37 timer om ugen, nedjusteres årsværket tilsvarende. Hvis en medarbejder fx arbejder 10 timer om ugen, svarer det til et årsværk på 465 timer.

Bruttoårslønnen består af alle almindelige løndelev som fx pensionsbidrag, feriepenge, og arbejdsgivers betalte ATP-udgift. Arbejdsgivers betalte udgifter til fx barselsfonden, flexfonde m.v. er også tilskudsberettigede og kan indregnes i bruttoårslønnen. Derimod er gratialer, provisioner, fri bil, fri telefon, fri kost og logi og andre personalegoder ikke tilskudsberettigede.

Hvis det ikke er muligt at dokumentere en lønudgift med lønsedler mv., kan Plan- og Landdistriktsstyrelsen i visse tilfælde godkende anden dokumentation. Det vil dog være en betingelse, at virksomhedens registrerede revisor godkender den anden dokumentation. Det kan fx være tilfældet, hvis ejeren af en virksomhed skal udføre arbejde i projektet, men ejeren ikke modtager en reel månedsløn dokumenteret med lønsedler.

Hvis det ikke er muligt at beregne en realistisk timepris på baggrund af tidligere dokumenteret løn, kan lønudgiften fastsætte til på 250 kr. i timen uden yderligere krav til dokumentation.

Der skal føres timeregnskab for både medarbejdere og virksomhedsejere i forhold til den løn, der søges tilskud til.

Lønnen må tillægges overhead på op til 15 %. Overheadet kan dække de indirekte udgifter til en medarbejder (fx udgifter til telefon og kontorartikler) og indirekte udgifter (fx arbejdsstation og husleje).

Når du søger om tilskud til lønudgifter, skal du også oplyse, om lønnen er inklusiv overhead på 5 %, 10 % eller 15 %. Du kan også vælge at søge tilskud til lønudgiften uden overhead.

Udgifter til en medarbejders transport kan ikke indgå i overheadet til en lønudgift. Men du kan søge særskilt tilskud til transport.

5.4. Tilskud til publikationer

Du kan søge tilskud til publikationer som fx rapporter, markedsføringsmateriale mv.

Hvis du får tilskud til publikationer, kan du oplyse i publikationen, at projektet har modtaget tilskud fra Indenrigs- og Planministeriets Nationale FLAG-pulje.

5.5. Udgifter, som ikke kan støttes

Der kan ikke gives tilskud til følgende udgifter:

- 1) **Udgifter, som er afholdt før den godkendte projektperiode.** Det betyder, at du ikke kan få tilskud til en udgift, hvis den er faktureret, før projektperioden er startet.
- 2) **Udgifter til leasing af udstyr og materiel.**
- 3) **Udgifter, som tilsagnshaver er forpligtet til at betale til offentlige myndigheder i medfør af anden lovgivning,** herunder gebyrer til offentlige myndigheder. Teknisk bistand til at opfylde krav efter anden lovgivning er dog støtteberettiget. Fx kan der søges tilskud til en ekstern konsulent, som skal udarbejde en brandteknisk rapport i forbindelse med et større bygge- og anlægsarbejde. Men der

kan ikke gives tilskud til udgiften til det byggesagsgebyr, som kommunen opkræver i forbindelse med behandling af byggesagen.

- 4) **Finansierings-, revisions-, advokat- og pengeinstitutomkostninger medmindre disse skyldes krav fra Plan- og Landdistriktsstyrelsen.** Det betyder, at hvis det i tilsagnet om tilskud til dit projekt står, at det afsluttende projektregnskab skal være påtegnet af en registreret revisor, så kan du søge tilskud til udgiften til revisorens arbejde med at gennemgå regnskabet.
- 5) **Moms, som ikke endeligt bæres af projektholder.**
- 6) **Køb af fast ejendom.**
- 7) **Udgifter, som tilsagnshaver kan få refunderet, fx pant på emballage og transportpaller.**
- 8) **Udgifter, som vedrører landbrugsproduktion.** Der findes andre tilskudsordninger, som er målrettet den primære produktion af landbrugsprodukter. Du kan læse mere på Landbrugsstyrelsens hjemmeside, www.lbst.dk.
- 9) **Udgifter, som vedrører aktiviteter i fiske- eller akvakultursektoren, som er undtaget fra reglerne om de minimis-støtte for virksomheder i fiske- og akvakultursektoren.** Du kan læse mere om de minimis-støtte i kapitel 6. Følgende aktiviteter kan ikke støttes:
 - a. aktiviteter, der vedrører eksport af varer eller ydelser til tredjelande eller medlemsstater.
 - b. projekter, som har til formål, at anvende indenlandske produkter frem for importerede produkter.
 - c. køb af fiskerfartøjer.
 - d. modernisering eller udskiftning af fiskerfartøjers hoved- eller hjælpemotorer.
 - e. aktiviteter, der forøger et fartøjs kapacitet (fx øget lasteevne),
 - f. udstyr, der øger et fartøjs evne til at spore fisk.
 - g. bygning af nye fiskerfartøjer
 - h. import af fiskerfartøjer
 - i. midlertidigt eller endeligt ophør med fiskeriaktiviteter, medmindre andet er udtrykkeligt fastsat i forordning (EU) nr. 508/2014 om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.
 - j. forsøgsfiskeri (der findes særskilt støtteordning for forsøgsfiskeri efter utraditionelle fiskearter, anvendelse af nye metoder for fiskeri og fiskeri i farvande, der ikke hidtil har været udnyttet af danske fiskere).
 - k. Ejerskifte af selskaber
 - l. direkte udsætning, medmindre det udtrykkeligt er fastsat som en bevaringsforanstaltning i henhold til en af Unionens retsakter eller i tilfælde af forsøg med udsætning.

6. Dit tilskud kan være statsstøtte

Hvis du søger tilskud til et erhvervsrettet, kommercielt projekt, er dit projekt højst sandsynligt omfattet af EU's regler om statsstøtte. Den lovlige statsstøtte kaldes også for de minimis-støtte.

Der gælder særlige regler for, hvor meget de minimis-støtte, en enkelt virksomhed, forening mv. må modtage i løbet af en treårig periode. Reglerne vil blive gennemgået i dette kapitel.

6.1. Du skal udfylde en erklæring om de minimis-støtte

Når du søger om tilskud, skal du derfor udfylde og indsende en erklæring om de minimis. I erklæringen skal du oplyse, om din virksomhed, forening mv. har modtaget offentligt tilskud som de minimis-støtte inden for de sidste tre år. Perioden på tre år regnes bagud fra datoen for tilsagnet om tilskud fra den nationale FLAG-pulje.

Du kan læse mere om de minimis-reglerne på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside www.kfst.dk.

Du skal udfylde erklæringen selv om din virksomhed, forening mv. ikke tidligere har modtaget tilskud fra offentlige tilskudsordninger.

Du kan finde erklæringen om de minimis støtte på hjemmesiden www.livogland.dk. FLAG'en i dit område kan vejlede dig i, hvordan du udfylder de minimis-erklæringen korrekt.

6.2. Hvor meget kan du få i tilskud som de minimis-støtte?

Hvis dit projekt er omfattet af EU's regler om de minimis-støtte, er der et loft for, hvor meget din virksomhed, forening mv. kan modtage i tilskud fra den nationale FLAG-pulje. Beløbet afhænger af, hvad du søger om tilskud til, og om din virksomhed, forening mv. de sidste tre år har modtaget andet offentligt tilskud som de minimis-støtte.

Det er dit ansvar at sørge for, at din virksomhed, forening mv. ikke modtager mere end tilladt i de minimis-støtte. Hvis din virksomhed, forening mv. modtager mere i de minimis-støtte end tilladt, skal hele tilskuddet fra FLAG-puljen tilbagebetales.

6.3. Hvis dit projekt vedrører primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter

Hvis din virksomhed er aktiv inden for primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter, kan du højst modtage ca. 220.000 kr. (30.000 EUR) i de minimis-støtte inden for en periode på tre regnskabsår til aktiviteter, som vedrører primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter. Din virksomhed regnes for aktiv inden for primærproduktion, hvis den beskæftiger sig med fangst eller opdræt af fx fisk, skaldyr og muslinger eller produktion og høst af fx tang.

Eksempler på aktiviteter, som vedrører primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter:

1. Udgifter til aktiviteter, udstyr, maskiner mv., som skal anvendes til - eller i forbindelse med - fangst eller opdræt af fx fisk, skaldyr og muslinger
2. Udgifter til aktiviteter, udstyr, maskiner mv., som skal anvendes til - eller i forbindelse med - produktion og høst af fx tang

Udgifter til aktiviteter, udstyr, maskiner mv. ombord på et fiskefartøj, som er nødvendige for at forberede dyr eller plante til første salg fx udkæring, filetering og nedfrysning.

Hvis din virksomhed, forening mv. ikke tidligere har modtaget offentligt tilskud som de minimis-støtte, betyder det, at du maksimalt kan modtage ca. 220.000 kr. i tilskud fra den nationale FLAG-pulje til aktiviteter, som vedrører primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter.

Hvis du tidligere har modtaget de minimis-støtte til et andet projekt, skal den støtte kun regnes med i støtteloftet på ca. 220.000 kr., hvis støtten er givet efter de særlige regler om de minimis-støtte i fiske- og akvakultursektoren (Kommissionens Forordning nr. 717/2014).

Hvis din virksomhed, forening mv. tidligere har modtaget de minimis-støtte fra fx Landdistriktpuljen, eller EU-ordningerne for LAG og FLAG, er tilskuddet ikke givet efter de særlige regler om de minimis i fiske- og akvakultursektoren. Det betyder, at denne støtte ikke skal medregnes i støtteloftet på ca. 220.000 kr.

Hvis din virksomhed, forening mv. tidligere har modtaget de minimis-støtte fra en offentlig myndighed, vil det i mange tilfælde fremgå af tilsagnet om tilskud fra den offentlige myndighed, som har udbetalt tilskuddet.

6.4 Hvis dit projekt *ikke* vedrører primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter

Erhvervsrettede, kommercielle projekter, som ikke vedrører primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter., vil i de fleste tilfælde være omfattet af EU's generelle regler om de minimis-støtte¹. Ifølge de generelle regler om de minimis, kan en virksomhed, forening mv. maksimalt modtage ca. 1.480.000 kr. (200.000 euro) i statsstøtte over en periode på tre regnskabsår.

En virksomhed, som er aktiv inden for primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter, kan godt modtage tilskud til aktiviteter efter de generelle de minimis-regler, så længe aktiviteterne ikke vedrører primærproduktionen.

Eksempler på aktiviteter som ikke vedrører primærproduktion af fiskerivarer og akvakulturprodukter:

1. Udgifter til opstart af en fiskerestaurant
2. Udgifter til renovering af et isværk eller skibsværk
3. Udgifter til indretning af en fiskeauktion
4. Udgifter til forarbejdning og afsætning af fiskerivarer og akvakulturprodukter efter første salg.

Hvis du tidligere har modtaget de minimis-støtte til et andet projekt, skal den støtte kun regnes med i støtteloftet på ca. 1.480.000 kr. (200.000 euro), hvis støtten *ikke* er givet efter de særlige regler om de minimis-støtte i fiske- og akvakultursektoren (Kommissionens Forordning nr. 717/2014).

Hvis din virksomhed, forening mv. tidligere har modtaget de minimis-støtte fra en offentlig myndighed, vil det i mange tilfælde fremgå af tilsagnet om tilskud fra den offentlige myndighed, som har udbetalt tilskuddet.

Eksempler på offentlige tilskudsordninger, som kan være omfattet af EU's regler om de minimis-støtte:

- Tilskud fra en kommune eller staten. Flere hjælpepakker er fx ydet som de minimis-støtte.
- Tilskud fra andre nationale støtteordninger, fx Landdistriktpuljen.
- Tilskud fra EU-ordninger, som fx LAG-ordningen under EU's Landdistriktsprogram eller FLAG-ordningen under EU's Hav- og Fiskeriprogram.

7. Hvordan ansøger du om tilskud fra puljen?

Du kan kun søge om tilskud fra den nationale FLAG-pulje ved at anvende den digitale ansøgningsportal på hjemmesiden www.livogland.dk.

¹ Reglerne står i Kommisionsforordning (EU) 1407/2013.

Desuden kan du kun søge om tilskud fra puljen i de fastsatte ansøgningsrunder. På hjemmesiden www.livogland.dk kan du læse mere om, hvornår den næste ansøgningsrunde åbner.

Du bør kontakte FLAG'en i dit område, allerede inden du søger om tilskud. FLAG'en kan bl.a. hjælpe dig med vejledning om, hvordan du udfylder ansøgningskemaet, puljens støttemuligheder og hvordan du skal afrapportere til Plan- og Landdistriktsstyrelsen, når dit projekt er afsluttet.

Der findes en udførlig vejledning på hjemmesiden www.livogland.dk, som trin for trin guider dig igennem ansøgningskemaet og giver dig et overblik over indholdet i skemaet.

Når du skal søge om tilskud, skal du anvende et NemID eller en medarbejdersignatur, for at kunne tilgå ansøgningskemaet. Ansøger du på vegne af en forening, skal du anvende foreningens NemID. Ansøger du på vegne af en virksomhed eller en kommune, skal du anvende din digitale medarbejdersignatur.

Ansøger du med NemID, skal du vælge "Ansøger nøglekort". Ansøger du med en medarbejdersignatur skal du vælge "Ansøger nøglefil".

Når du er logget ind på ansøgningsportalen, kan du begynde at skrive din ansøgning. Det er desuden muligt at gemme en kladde af din ansøgning, så du kan logge ud og vende tilbage til ansøgningskemaet senere i den samme ansøgningsrunde. Du kan også rette i din ansøgning efter du har indsendt den til Plan- og Landdistriktsstyrelsen. Dog kun så længe ansøgningsrunden er åben. Hvis du retter i din ansøgning, efter du har indsendt den første gang, skal du huske at indsende ansøgningen igen.

Du kan finde en trin-for-trin vejledning til den tekniske del af ansøgningskemaet på www.livogland.dk eller direkte [her](#).

Hvis du har spørgsmål til ansøgningskemaet, kan du kontakte FLAG'en i det område, hvor projektet skal gennemføres. Du kan finde kontaktoplysninger på de lokale aktionsgrupper på hjemmesiden livogland.dk.

Du har mulighed for at vedhæfte bilag til din ansøgning. Det kan fx være en de minimis-erklæring, forretningsplan, uddybede budgetplaner, indhentede tilbud, skitser, billeder, rapporter eller lignende. FLAG'en eller Plan- og Landdistriktsstyrelsen kan også bede dig om at uddybe din ansøgning i forbindelse med behandlingen af din ansøgning.

Din ansøgning kan kun komme i betragtning til tilskud, hvis du har udfyldt samtlige obligatoriske punkter i ansøgningskemaet og du har indsendt ansøgningskemaet inden ansøgningsfristens udløb.

8. Sådan behandles din ansøgning om tilskud

8.1. FLAG'ens behandling af din ansøgning

Efter ansøgningsfristens udløb sender Plan- og Landdistriktsstyrelsen din ansøgning videre til FLAG'en i det område, hvor dit projekt skal gennemføres.

Bestyrelsen for FLAG'en vurderer alle indkomne ansøgninger enkeltvist ud fra nogle faste kriterier, som er bestemt af Plan- og Landdistriktsstyrelsen. Alle projekter vurderes derfor på samme måde.

I bilag 1 kan du læse mere om de kriterier, som FLAG'en anvender til at vurdere ansøgningerne.

Når FLAG'en har vurderet alle ansøgninger, der er modtaget i en ansøgningsrunde, prioriterer FLAG'en ansøgningerne efter, hvor godt det enkelte projekt lever op til de ti kriterier for vurderingen. De projekter, som opnår den højeste score, bliver indstillet til tilsagn om tilskud hos Plan- og Landdistriktsstyrelsen. De øvrige projekter indstilles til afslag.

Den enkelte FLAG har en årlig tilskudsramme, som de projekter, der indstilles til tilsagn om tilskud, kan få del i. Tilskud til de projekter, som indstilles til tilsagn, skal kunne rummes inden for den årlige tilskudsramme. Det er dermed FLAG'en, som bestemmer, hvor meget dit projekt maksimalt kan modtage i støtte. Du kan derfor ikke være sikker på, at dit projekt indstilles til at modtage det tilskud, som du har søgt om.

Hvis dit projekt indstilles til tilsagn om tilskud, vil FLAG'en kontrollere, at din ansøgning indeholder alle nødvendige dokumenter og oplysninger, inden din ansøgning videresendes til Plan- og Landdistriktsstyrelsens.

Hvis der mangler dokumenter eller oplysninger i din ansøgning, vil FLAG'en først sende din ansøgning videre til Plan- og Landdistriktsstyrelsen, når du har fremsendt det, der mangler.

8.2. Din ansøgning behandles hos Plan- og Landdistriktsstyrelsen

Hvis FLAG'en har indstillet dit projekt til tilsagn om tilskud hos Plan- og Landdistriktsstyrelsen, skal styrelsen formelt godkende din ansøgning. Det vil sige, at Plan- og Landdistriktsstyrelsen foretager en vurdering af, om dit projekt opfylder betingelserne for at opnå støtte fra FLAG-puljen. Styrelsen kan i den forbindelse nedsætte dit tilskud, hvis dele af dit projekt ikke kan støttes. Men styrelsen kan også helt afvise din ansøgning, hvis dit projekt som helhed ikke kan støttes af puljen.

Hvis Plan- og Landdistriktsstyrelsen godkender hele eller dele af dit projekt, modtager du et tilsagn om tilskud. Tilsagnet indeholder en række vilkår, som din virksomhed, forening mv. skal overholde. Hvis vilkårene ikke overholdes, skal udbetalt tilskud betales tilbage.

Når du har modtaget tilsagnet om tilskud, vil Plan- og Landdistriktsstyrelsen udbetale en del af tilskuddet:

- **Hvis du får tilsagn om tilskud på højst 150.000 kr.**, modtager du 80 % af tilskuddet i én rate.
- **Hvis du får tilsagn om tilskud på mere end 150.000 kr.**, modtager du 80 % af tilskuddet i flere rater i løbet af projektperioden. Det vil fremgå af tilsagnet, hvornår du får udbetalt de enkelte rater.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen indberetter udbetalt tilskud til SKAT.

I kapitel 11 kan du læse, hvordan Plan- og Landdistriktsstyrelsen godkender afslutningen af dit projekt. I samme kapitel kan du læse om, hvordan du får udbetalt de sidste 20 % af tilskuddet.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen offentliggør en oversigt over projekter, der har fået tilsagn om tilskud på hjemmesiden www.livogland.dk. Se også kapitel 15.

9. Projektperioden

Når du søger om tilsagn om tilskud, skal du oplyse, hvornår du ønsker at starte projektet og hvornår du forventer at projektet er afsluttet. Det tidsrum, hvor projektet gennemføres, kaldes projektperioden.

Projektperioden for dit projekt kan som udgangspunkt højst være to år. Du kan dog søge om at få godkendt en længere projektperiode, hvis helt særlige forhold i dit projekt gør, at det ikke kan afsluttes på to år.

Du kan først starte projektet, når ansøgningsrunden er lukket. Hvis ansøgningsrunden fx lukker den 31. august, kan du derfor tidligst starte projektet den 1. september.

Hvis du starter projektet i perioden, fra ansøgningsrunden er lukket og indtil du har modtaget et tilsagn om tilskud fra Plan- og Landdistriktsstyrelsen, sker det for egen regning og risiko. Først hvis du modtager et tilsagn om tilskud fra Plan- og Landdistriktsstyrelsen, kan du være sikker på, at dit projekt er godkendt.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen kan kun godkende udgifter, som er afholdt i projektperioden. Udgifterne skal være betalt, inden den endelige afrapportering indsendes til FLAG'en i dit område. Det vil sige senest to måneder efter projektperioden for dit projekt er udløbet. Du kan læse mere om kravene til afrapportering i kapitel 11.

10. Ændringer i projektet

Du skal søge om at få ændret dit tilsagn om tilskud, hvis du vil foretage ændringer, som vil påvirke projektet væsentligt. Du må ikke igangsætte ændringerne, før du har søgt om at få dem godkendt.

Væsentlige ændringer, som skal godkendes, før de kan igangsættes:

- Projektets budget eller indhold ændres væsentligt i løbet af projektperioden.
- Projektperioden ønskes forlænget.
- Projektet skal overdrages til en anden virksomhed, forening, myndighed eller institution i den periode, hvor betingelserne for tilsagnet om tilskud er gældende.

Du kan ikke få godkendt en ændring af projektets formål. Du kan heller ikke få godkendt en ændring af projektets budget eller projektperiode efter projektperioden er udløbet.

Når du vil søge om en ændring af dit projekt, skal du skrive en mail til FLAG'en i det område, hvor dit projekt gennemføres. Du kan finde kontaktoplysningerne på alle FLAG'er på hjemmesiden www.livogland.dk.

I mailen til FLAG'en skal du oplyse følgende:

1. Hvorfor du ønsker at ændre projektet.
2. Hvad skal ændres i forhold til det tilsagn om tilskud, du har modtaget.
3. Hvilke konsekvenser har ændringen for indholdet af de oprindelige projekt (fx at projektet bliver mindre eller en aktivitet i projektet skiftes ud med en anden).
4. Hvilke økonomiske konsekvenser har ændringen i forhold til det budget for projektet, som Plan- og Landdistriktsstyrelsen har godkendt i tilsagnet om tilskud.

FLAG'en vil vurdere din ansøgning og indstiller den til godkendelse eller afslag hos Plan- og Landdistriktsstyrelsen. Herefter træffer Plan- og Landdistriktsstyrelsen den endelige afgørelse om, hvorvidt din ansøgning om ændring kan godkendes.

Du kan igangsætte din ændring for egen regning og risiko, når din ansøgning er modtaget hos FLAG'en. Det vil sige fra den dag, du har sendt mailen til FLAG'en. Men du kan først være sikker på, at ændringen godkendes, når du har modtaget Plan- og Landdistriktsstyrelsens afgørelse.

Hvis du er i tvivl om en ændring i dit projekt skal godkendes af Plan- og Landdistriktsstyrelsen, kan du kontakte FLAG'en i dit område.

11. Afrapportering og slutudbetaling af tilskuddet

Når dit projekt er afsluttet, skal du sende en afrapportering af projektet til FLAG'en i det område, hvor dit projekt gennemføres. **Du skal senest sende afrapporteringen til FLAG'en otte uger efter projektperioden er afsluttet.**

Afrapporteringen skal indeholde et samlet, afsluttende projektregnskab, en evaluering af projektet og dokumentation for, at projektet er gennemført. Læs mere om indholdet i afrapporteringen nedenfor i afsnit 11.2-11.3.

FLAG'en vil gennemgå din afrapportering, og vurdere, om projektet er gennemført i overensstemmelse med tilsagnet om tilskud og eventuelle senere godkendte ændringer. Herefter vil FLAG'en indstille til Plan- og Landdistriktsstyrelsen, om afrapporteringen kan godkendes.

Plan- og Landdistriktsstyrelsen vil på baggrund af FLAG'ens indstilling gennemgå afrapporteringen. Hvis afrapporteringen kan godkendes, vil styrelsen udbetale de sidste 20 % af tilskuddet til projektet. Tilskuddet udbetales til din virksomheds, foreningens mv. NemKonto.

Du skal dog være opmærksom på, at Plan- og Landdistriktsstyrelsen kan nedsætte beløbet, der udbetales, eller kræve allerede udbetalte rater tilbagebetalt, hvis du fx ikke har anvendt hele det udbetalte tilskud eller har anvendt tilskuddet til udgifter, som ikke er tilskudsberettigede. I kapitel 12 kan du læse mere om, hvornår Plan- og Landdistriktsstyrelsen kan nedsætte tilskuddet eller kræve udbetalt tilskud tilbagebetalt.

11.1. Krav til det samlede, afsluttende projektregnskab

Det samlede, afsluttende projektregnskab skal være direkte sammenligneligt med det godkendte budget i tilsagnet og/eller eventuelt senere godkendte ændringer.

I regnskabet skal alle projektudgifter dokumenteres. Der må ikke anvendes skønsmæssigt fordelte udgifter. Dog kan løn opgøres med overhead, hvis der er givet tilsagn om tilskud til løn inkl. overhead.

Regnskabet skal tydeligt dokumentere, hvordan projektet er finansieret, og hvilke udgifter der har været forbundet med projektet. Det skal fx fremgå af regnskabet, hvis projektet modtager tilskud fra andre offentlige tilskudsordninger.

Hvis regnskabet indeholder udgifter, som du ikke har fået tilsagn om tilskud til, skal det tydeligt fremgå, hvilke udgifter, der finansieres med tilskuddet fra den nationale FLAG-pulje.

Hvis dit projekt gennemføres af **en mikrovirksomhed eller lille virksomhed**, skal projektregnskabet være revisionspåtegnet af en godkendt revisor.

Hvis dit projekt gennemføres af **en offentlig myndighed eller en institution**, skal projektregnskabet være fulgt at en regnskabserklæring fra myndigheden eller institutionen.

Hvis dit projekt gennemføres af **en forening**, skal projektregnskabet være påtegnet på følgende måde:

1. Hvis tilsagn om tilskud til projektet udgør 150.000 kr. eller derunder, skal regnskabet være fulgt af en regnskabserklæring fra foreningens bestyrelse.
2. Hvis tilsagn om tilskud til projektet udgør mere end 150.000 kr., skal regnskabet være påtegnet af en godkendt revisor.

11.2. Krav til evaluering

Evalueringen skal udfyldes på et skema, som findes på hjemmesiden www.livogland.dk.

I evalueringen skal du bl.a. oplyse følgende:

- Hvordan er projektet forløbet.
- Hvilke resultater har I opnået med projektet.
- Er der sket ændringer undervejs i projektperioden.
- Erfaringer fra projektet, som kan gavne andre projekter og om projektet har medført øget beskæftigelse.

11.3. Dokumentation for, at projektet er gennemført.

Dokumentation kan fx være fotos af projektets aktiviteter, link til hjemmesider, kopi af markedsføringsmateriale mv.

12. Tilbagebetaling af udbetalt tilskud

I visse tilfælde kan Plan- og Landdistriktsstyrelsen nedsætte tilskuddet til dit projekt eller kræve allerede udbetalte rater tilbagebetalt.

Det kan fx være i følgende tilfælde:

- Du har ikke overholdt vilkårene for tilsagnet om tilskud.
- Du har ikke anvendt hele det udbetalte tilskud til tilskudsberettigede udgifter i projektet.
- Du har anvendt udbetalt tilskud til aktiviteter eller formål, som du ikke har fået tilsagnet om tilskud til.
- Du eller andre i projektet har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for tilsagnet om tilskud eller tilskud, der allerede er udbetalt.
- Projektet har modtaget mere i offentligt tilskud, herunder EU-tilskud, end der har været udgifter i projektet.
- Du har ikke oplyst Plan- og Landdistriktsstyrelsen om ændringer i projektet.
- Tilskuddet udbetales til en mikrovirksomhed eller lille virksomhed, men virksomheden har ikke beholdt fysiske investeringer i projektet i to år efter, tilskuddet er endeligt udbetalt.

13. Vi kan besøge dit projekt

Hvis FLAG'en i dit område eller Plan- og Landdistriktsstyrelsen gerne vil se dit projekt, vil det altid ske efter aftale med dig.

Det er ikke alle projekter, som vil blive besøgt, men i nogle tilfælde kan det fx være lettere for dig og FLAG'en at gennemgå projektet, hvis FLAG'en bliver vist rundt på projektområdet eller får adgang til dokumenter mv., som befinder sig hos dig.

14. Krav efter dit projekt er gennemført

Den virksomhed, forening mv., som får udbetalt tilskuddet, skal opbevare alle bilag vedrørende projektet i 5 år. Perioden regnes fra udgangen af det kalenderår, hvor projektet er afsluttet.

Hvis det står i dit tilsagn om tilskud til projektet, at tilskuddet fra FLAG-puljen gives som de minimis-støtte, skal regnskabsbilag, som er relevante for de minimis-støtten, opbevares i 10 skatteår fra det tidspunkt, hvor tilskuddet er udbetalt.

Hvis dit projekt skal gennemføres af en mikrovirksomhed eller lille virksomhed, er det et krav, at virksomheden beholder de fysiske investeringer, der er givet tilskud til, i to år efter projektperioden er afsluttet. De to år skal regnes fra den dato, hvor Plan- og Landdistriktsstyrelsen har godkendt afrapporteringen af projektet.

15. Offentliggørelse af projekter, som har fået tilskud fra den nationale FLAG-pulje

Når du har fået tilsagn om tilskud fra den nationale FLAG-pulje, vil det fremgå af Plan- og Landdistriktsstyrelsens hjemmeside, www.livogland.dk.

På hjemmesiden vil det blive oplyst hvem, der har fået tilskuddet, projektets navn, tilskuddets størrelse og evt. en kort beskrivelse af projektet.

Der vil ikke blive lagt dokumenter om dit projekt på hjemmesiden. Fx vil dine ansøgninger med bilag og Plan- og Landdistriktsstyrelsens afgørelser ikke blive lagt på hjemmesiden.

16. Yderligere oplysninger

Hvis du har spørgsmål til den nationale FLAG-pulje, skal du kontakte FLAG'en i dit område. Du kan finde kontaktoplysningerne på FLAG'en på hjemmesiden livogland.dk.

Hvis du har tekniske spørgsmål til ansøgningsportalen, kan du kontakte Plan- og Landdistriktsstyrelsens på mailadressen nflag@erst.dk eller på telefon 41 71 78 30.

Vejledningen er udgivet af:

Plan- og Landdistriktsstyrelsen
LAG og FLAG sekretariatet
Slotsgade 1, 2. sal
4800 Nykøbing Falster

Telefon: 41 71 78 30

Mail: nflag@bpst.dk

Hjemmeside: www.livogland.dk

Bilag 1 Kriterier for FLAG'ernes vurdering af projektansøgninger

1. Projektets relevans i forhold til udviklingsstrategien og de overordnede mål og fokusområder for den nationale FLAG-pulje

Det vurderes, om projektet ligger indenfor FLAG'ens udviklingsstrategi og om projektet kan støttes af FLAG-puljen. Udviklingsstrategien for FLAG'en i dit område kan du finde på FLAG'ens hjemmeside. Du kan finde link til FLAG'ernes hjemmeside på www.livogland.dk.

2. Projektbeskrivelse

Projektets helhedsindtryk vurderes, herunder om ansøgningen giver en god forståelse for projektets formål, aktiviteter, tidsplan, budget, forretningsplan mv.

3. Er projektet fuldt oplyst?

Det vurderes, om projektet er tilstrækkeligt oplyst, herunder om relevante bilag er medsendt.

4. Projektansøgers kapacitet og økonomiske ansvarlighed

Det vurderes, om ansøger er troværdig og i stand til at gennemføre projektet, herunder om ansøger har de nødvendige administrative og økonomiske ressourcer.

5. Lokal forankring og samarbejde

Det vurderes om projektet er forankret i lokalsamfundet, fx ved at bruge eller skabe nye lokale ressourcer eller netværk. Desuden vurderes det, om projektet skaber nye, formelle samarbejder og netværk i aktionsgruppens område.

6. Nyhedsværdi og innovation

Det vurderes, om projektet skaber eller anvender ny viden eller kendt viden på nye måder. Det vurderes herunder om projektet tilfører nye produkter, processer, sociale/kulturelle tilbud mv. til aktionsgruppens område.

7. Projektets levedygtighed

Det vurderes, om projektet har et længerevarende perspektiv og om det levedygtigt efter projektperioden afslutning.

8. Gør FLAG'ens midler en forskel (kritisk kapital)

Det vurderes, om tilskud fra den nationale FLAG-pulje er nødvendig for at projektet kan realiseres. Det vurderes herunder om projektet kan realiseres hurtigere med tilskud fra den nationale FLAG-pulje, eller om projektet kan blive bedre, mere omfattende, hvis der ydes tilskud fra FLAG-puljen.

9. Projektets effekt

Projektets forventede effekter vurderes, herunder om effekterne er realistiske og tilstrækkelige.

10. Evt. særlige kriterier for ansøgningsrunden

Der kan fastsættes særlige kriterier for en ansøgningsrunde. Det er en betingelse, at de særlige kriterier er offentliggjort på Plan- og Landdistriktsstyrelsens hjemmeside inden ansøgningsrunden åbner.

